

T.B.V. MINISTERIËLE COMMISSIE FRAUDE, D.D. 12 NOVEMBER 2013

Aan

De Staatssecretaris

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Inlichtingen

T 06

@minfin.nl

Datum

8 november 2013

Notitienummer

DGB/2013/5992

Rubriek

Auteur

Van
Cluster Uitvoeringsbe

Kopie aan
Minister
PA's

Bijlagen

notitie

Vorbereidingsdossier Ministeriële Commissie aanpak
fraude

Paraaf
de Staatssecretaris

Paraaf

Via

Medeparaaf IRF

SP

Aanleiding

U neemt deel aan de Ministeriële Commissie aanpak fraude. Deze Commissie voert de politieke regie op het tot stand brengen van een versterkte duurzaam geborgde rijksbrede fraudeaanpak. Dinsdag 12 november is de derde bijeenkomst van de Commissie. Onderstaand treft u een korte toelichting en adviezen aan met betrekking tot de agendapunten.

Toelichting per agendapunt

Agendapunt 2.

Concept TK-brief rijksbrede aanpak fraude (Brief van de minister van Veiligheid en Justitie d.d. 24 oktober 2013, nr. 432544)

Advies

In het aanbiedingsformulier worden twee beslissingsmogelijkheden voor het vervolgtraject voorgelegd. U kunt akkoord gaan met optie 1. Bij die optie wordt de minister van VenJ gemachtigd om de eindversie van de brief uit te sturen na finale afstemming op hoog-ambtelijk niveau. U kunt aangeven dat u in de brief de rol en betrokkenheid van de gemeenten en private partijen onvoldoende tot uitdrukking vindt komen. U kunt voorstellen om dit bij de verdere uitwerking van de brief mee te nemen.

Toelichting:

De tweede optie voor het vervolgtraject stelt voor om de eindversie van de brief ter finale afstemming te agenderen voor de MC van 17 december. Gelet op het brede draagvlak ten aanzien van de huidige versie vinden wij dit niet nodig.

De betrokkenheid van de gemeenten en private partijen komt nog onvoldoende tot uitdrukking in de brief. Terwijl het wel partijen zijn die betrokken kunnen zijn bij fraudebestrijding.

Agendapunt 3.

Richtlijnen business case fraudebestrijding (Notitie van de minister + staatssecretaris van Financiën d.d. 5 november 2013, nr.xxx)

Advies

U kunt aangeven dat:

- Financiën invulling heeft gegeven aan het verzoek vanuit de MC voor concrete richtlijnen voor het opstellen van een business case;
- Bij het opstellen van de richtlijnen geput is uit eerder opgedane ervaringen bij de business cases bij de Belastingdienst, UWV en SVB;
- Met de richtlijnen beoogd wordt een 'harde' business case op te stellen die behoedzaam is opgesteld, toetsbaar en monitorbaar is en in lijn is met de begrotingsregels. De cijfers dienen met de betrokken FEZ-en te worden afgestemd.
- In de MC Fraude het kaderstellende gedeelte wordt behandeld; voor de werkvloer is een meer uitgewerkte versie voorhanden.
- Voor alle helderheid kunt u benadrukken dat niet voor elke maatregel een uitgebreide business case hoeft te worden opgesteld. Wanneer dekking gevonden wordt door herschikking binnen het apparaatbudget dan volstaat een relatief eenvoudige financiële onderbouwing. Alleen waar de opbrengsten worden ingezet als dekking, dient er een business case te worden opgesteld.

Toelichting

- Het toetsingskader is met de FEZ-en afgestemd. Op basis van ambtelijke inventarisatie verwachten wij geen opmerkingen op het voorliggende toetsingskader.
- Op dit moment liggen geen concrete business cases voor waar de scheiding van inkomsten/uitgaven aan de orde is. Mochten dergelijke business cases zich op een later moment voordoen, wordt bij Voorjaarsnota gezien of e.e.a. ingepast kan worden in het uitgavenkader.

mc Fraude
pt. 2

MINISTERRAAD/ONDERRAAD

Met eventuele gecoördineerde opmerkingen uiterlijk retour:

..... urg dag 8/11 voor 16.00 uur

☒	DGRB
☐	IPF

☐	BFB
☐	FM
☐	FIN

☐	BJZ
☐	AFEP

☐	DGFZ
☐	☐

☒	DGBel
☐	☐

Ontvangen d.d. : 4-11-2013

Behandelende afd./bureau: VJFA

Behandelend medewerker:

Medeparaar

Geen opmerkingen ☐

Zie bijgevoegde nota*) ☒

Nota van DG Bel. (5992)

*) Nota met kopieën aanleveren bij

Nota voor RMR/MR óók in WORD-versie via de mail aanleveren.

		datum	paraaf
behandelend medewerker		<u>8/11</u>	
	sectie	<u>) 8/11</u>	

Handtekening bewindspersoon

Minister van Veiligheid en Justitie

Rijksoverheid

voor MCF

4/11

MCF

Van 1 *

Type voorstel *

Korte titel *

Inhoud en doelstelling van het voorstel *

Voorgesteld besluit *

Eigen formulering

Datum aanbieding *

Kenmerk *

Hamerstuk *

Voorgaande behandeling *

Aanbieding

Minister van Veiligheid en Justitie

Brief aan de Tweede Kamer

Titel en inhoud

Concept TK-brief rijksbrede aanpak fraude

Conform eerdere besluitvorming in de MC zal er voor het einde van het jaar een actieplan in de vorm van een brief naar de Kamer worden gezonden. Aan u wordt gevraagd in te stemmen met het verder uitwerken en aanscherpen van voorliggend concept. Deze brief bevat de volgende hoofdlijnen:

Dit kabinet wil fraude zoveel mogelijk voorkomen en waar fraude ondanks alle maatregelen toch nog heeft plaatsgevonden, zo effectief mogelijk bestrijden. Dat vraagt om een brede en integrale benadering. Het kabinet presenteert vandaag een pakket maatregelen, waarbij het oog heeft voor een goede balans tussen gerechtvaardigd vertrouwen, goede dienstverlening en fraudebestrijding. In de context van deze brief omvat de rijksbrede fraudeaanpak ook het bredere begrip misbruik en het oneigenlijk gebruik van regelingen.

De fraudebestrijding kent vier hoofdlijnen:

1. Fraudebestendige regelgeving
2. Goed functionerende basisregistraties en een verbeterde informatiepositie
3. De bestrijding van faciliterende fraudefenomenen
4. Een gerichte aanpak van fraudeurs.

Anders nl.

Aan de MC worden twee beslissingsmogelijkheden voorgelegd:

- 1) de minister van VenJ wordt gemachtigd om de eindversie van de brief uit te sturen na finale afstemming op hoog-ambtelijk niveau.
- 2) de eindversie van de brief wordt nogmaals ter finale afstemming geagendeerd voor de MC van 17 december.

Behandeltraject

24-okt-2013

432544

☐ Ja ☒ Nee

☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen en juridisch kader

- Gevolgen rijksbegroting * ☐ Ja ☒ Nee
- Gevolgen voor regeldruk * ☐ Ja ☒ Nee
- Overeenstemming met V&J inzake wetgevingstoets en effectenanalyse * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
- Aan EU Notificatie voldaan * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving* ☐ Ja ☒ Nee

Interdepartementale afstemming

- Overeenstemming BZK inzake beoordelingskader financiële/ bestuurlijke consequenties decentrale overheden en/of Caribisch Nederland * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
- Ambtelijk afgestemd * ☒ Ja ☐ Nee in DG-Overleg Aanpak Fraude
- Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
- Overeenstemming bereikt met
☒ AZ	☒ BZK	☒ EZ	☐ I&M	☒ SZW	☒ VWS	☒ W&R
☐ BZ	☐ Def	☒ Fin	☒ OCW	☒ V&J	☐ BH&OS	
- Omschrijving geschilpunten
-

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *	____	____
Afdeling *	DGRR/DRC	DGRR/DVB
Telefoonnummer *	06 ____	06 ____
E-mailadres *	____ @minvenj.nl	____ @minvenj.nl

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding
DRC

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

--

T 070

--

F 070

--

Datum 3 oktober 2013
Onderwerp Rijksbrede aanpak van fraude

Ons kenmerk
432544

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Inleiding

In mijn brief van 3 juli jl.¹ heb ik aangekondigd dat het kabinet in het najaar een actieplan zou presenteren met aanvullende maatregelen ter versterking van de aanpak van fraude met publieke middelen. Mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister van Economische Zaken, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister voor Wonen en Rijksdienst, de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris van Financiën, doe ik die toezegging met deze brief gestand.

Fraude is niet acceptabel

De effecten van fraude met publieke middelen reiken verder dan alleen de directe financiële schade voor de overheid. Fraude ondermijnt de integriteit van het economisch stelsel, het vertrouwen in de financiële instellingen, tast de betaalbaarheid van voorzieningen aan en kan leiden tot een vermindering van het maatschappelijke draagvlak voor sociale voorzieningen en tot aantasting van het rechtsgevoel. Zowel de overheid als burgers en ondernemingen zijn hierbij slachtoffer. Fraudeurs zoeken continu naar zwakke plekken in regelingen of systemen om daarmee financieel of economisch voordeel te behalen. Waar de fraudeur zijn voordeel behaalt is voor hem niet relevant. Dit kabinet wil fraude zoveel mogelijk voorkomen en waar fraude ondanks alle maatregelen toch nog heeft plaatsgevonden, zo effectief mogelijk bestrijden. Dat vraagt om een brede en integrale benadering.

Naar een nieuwe balans tussen vertrouwen, dienstverlening en fraudebestrijding

Het afgelopen jaar is in de diverse debatten over fraude met overheidsvoorzieningen aan de orde gekomen dat bij het toekennen van toeslagen en andere inkomensvoorzieningen aan burgers, goede dienstverlening en het opereren op basis van vertrouwen belangrijke uitgangspunten zijn. Tegelijkertijd is gebleken dat een handhavingstrategie die daar te veel op gebaseerd is, niet altijd voldoende is ingericht om fraudeurs te kunnen weren. Dit

¹ Kamerstukken II 2012/13, 29 911, nr. 82

levert een zekere spanning op tussen enerzijds de ambitie om als een dienstverlenende overheid op te treden en daarbij uit te gaan van vertrouwen, en anderzijds de noodzaak om scherper in te zetten op maatregelen tegen fraude. Het kabinet presenteert vandaag een pakket maatregelen, waarbij het oog heeft voor een goede balans tussen gerechtvaardigd vertrouwen, goede dienstverlening en fraudebestrijding. Daarbij is het de inzet van het kabinet om niet alleen fraudeurs aan te pakken, maar ook om zo veel mogelijk te voorkomen dat goedwillenden lijden onder de kwaadwillenden, die in aantal slechts een kleine minderheid vormen.

Definitie en afbakening

Met fraude wordt bedoeld het opzettelijk opgeven van een onjuiste voorstelling van zaken, om hieruit wederrechtelijk voordeel te verkrijgen. In de context van deze brief omvat de rijksbrede fraudeaanpak ook het bredere begrip *misbruik* en het *oneigenlijk gebruik* van regelingen. Van dit laatste is sprake als er niet tegen de letter, maar wel tegen de geest van bepaalde wet- of regelgeving wordt gehandeld. Daarnaast kan er sprake zijn van *vergissingen*, die ook door goedwillende burgers en bedrijven kunnen worden begaan. Hoewel dergelijke gevallen wel degelijk aan het licht moeten komen en gesanctioneerd kunnen worden, vergen ze veelal een andere aanpak.

De focus van de in deze brief gepresenteerde Rijksbrede aanpak ligt op fraude met publieke middelen. Tegelijkertijd versterkt een groot aantal van de maatregelen tegen deze categorie van fraude ook de aanpak van fraude tussen burgers en bedrijfsleven. De aanpak richt zich immers voor een belangrijk deel op het wegnemen van het instrumentarium van fraudeurs en het weren van beroepsfraudeurs. Deze categorie criminelen maakt geen onderscheid tussen publieke of private gelden.

Rijksbrede anti-fraudestrategie

De recente ervaringen met fraude met diverse regelingen op het gebied van individuele inkomensoverdrachten en subsidies, gecombineerd met het inzicht dat een sluitende aanpak ervan alleen in gezamenlijkheid kan worden gerealiseerd, heeft geleid tot de ontwikkeling van een rijksbrede anti-fraudestrategie. Door middel van risico-analyses is in de afgelopen periode op de belangrijkste beleidsdomeinen van de Rijksoverheid in beeld gebracht welke aanvullende maatregelen nodig zijn. De bijlage bij deze brief bevat een overzicht van de belangrijkste maatregelen die recent *binnen* de specifieke beleidsdomeinen zijn getroffen of binnenkort in gang worden gezet. Het overzicht beperkt zich tot de hoofdlijnen omdat het een groot aantal maatregelen betreft, waarover uw Kamer veelal al is geïnformeerd.

In aanvulling hierop treft het kabinet een pakket met *domeinoverstijgende* maatregelen. Het gaat hierbij om maatregelen die verschillende overheidsdiensten gezamenlijk moeten nemen, omdat er sprake is van wederzijdse afhankelijkheid. De praktijk laat zien dat deze onmisbaar zijn om te komen tot een sluitende anti-fraudestrategie. De vier hoofdlijnen van deze aanpak licht ik hieronder toe:

1. Fraudebestendige regelgeving
2. Goed functionerende basisregistraties en een verbeterde informatiepositie
3. De bestrijding van faciliterende fraudefenomenen
4. Een gerichte aanpak van fraudeurs.

1. Fraudebestendige regelgeving staat voorop

Het vertrekpunt bij de bestrijding van fraude is het wegnemen van gelegenheden om fraude te kunnen plegen. Dat vergt allereerst dat bij het opstellen en aanpassen van wet- en regelgeving een goede inschatting wordt gemaakt van potentiële zwakke plekken of frauderisico's, zodat deze zoveel mogelijk kunnen worden beperkt. De dynamiek van fraudefenomenen en de vindingrijkheid van beroepsfraudeurs vraagt daarnaast om het voortdurend leren en bijsturen, op basis van actuele kennis van betrokken overheidsdiensten over fraudepatronen, fraudeurs en hun werkwijzen. Binnen de verschillende beleidsdomeinen zijn er al belangrijke stappen gezet en aangekondigd om gebleken frauderisico's weg te nemen, maar het kabinet treft aanvullende maatregelen om wet- en regelgeving structureel en bestendig te blijven toetsen op frauderisico's.

Fraudebestendigheidstoets nieuwe wet- en regelgeving

Sinds 2011 is het kabinetsbeleid dat bij de voorbereiding en toetsing van beleid en regelgeving het zogenaamde Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) structureel wordt toegepast. Hierbij wordt getoetst op alle relevante kwaliteitsaspecten die bij een bepaald voorstel een rol kunnen spelen. Vooralsnog maakt fraudebestendigheid hier niet als zodanig deel van uit. Het IAK zal uiterlijk medio 2014 worden aangescherpt, zodat het meer gericht aandacht besteedt aan de fraudebestendigheid van wet- en regelgeving. Daarbij wordt er gebruik gemaakt van inzichten uit de ontwikkeling van een nieuwe fraudetoets, die momenteel wordt ontwikkeld specifiek voor wet- en regelgeving op het zorgdomein. Deze is door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport toegezegd.² Het streven is dat de toets eind 2013 gereed is.. Doel is dat de beoogde uitvoerders en handhavers tijdig en meer dan voorheen worden betrokken bij het in kaart brengen van de mogelijke frauderisico's.

Producten:

- Ontwikkeling fraudetoets specifiek voor wet- en regelgeving op het zorgdomein (gereed eind 2013)
- Aanscherping Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) op frauderisico's (gereed medio 2014)

Periodieke fouten- en misbruikrapportage

De uitvoering van de regelingen betreffende heffingen, uitkeringen en subsidies is in meerdere of mindere mate gevoelig voor fouten (in de uitvoering of bij de aanvrager/ontvanger) en misbruik (oneigenlijk gebruik of fraude). Daarbij gaat het om uitvoering van regelingen die complex zijn en daarom het risico lopen fout te worden gebruikt of om regulering die niet misbruikbestendig is. Het is noodzakelijk dat bij bestaande regels, en na invoering van nieuwe regulering, bekeken wordt in hoeverre deze feitelijk gevoelig is voor fouten en misbruik.

Hiervoor worden de volgende aanvullende acties voorgesteld:

- Dat zowel bij bestaande wetgeving, als bij de invoering van nieuwe wetgeving die [a] substantiële geldstromen in het financiële verkeer tussen rijksoverheid en burger betreft en [b] waarbij wordt getaxeerd is dat er risico's zijn voor fouten- en misbruik, het verantwoordelijke departement daarover periodiek gericht informatie inwint en rapporteert.

² Brief 16 september 2013, TK 2012-1013, 28828 nr. 50

- Dat interne en externe signalen, in het bijzonder vanuit het domein van de opsporing, systematisch bijeen worden gebracht en ter beschikking worden gesteld aan de verantwoordelijke minister. In het kader van handhavings- en opsporingsactiviteiten stuiten betrokken instanties op situaties die wijzen op een kennelijke kwetsbaarheid voor misbruik. Dat leidt sinds een aantal jaren al tot zgn. *bestuurlijke dossiers* van onder andere het OM, Koninklijke Marechaussee en de politie, die op ad hoc basis verstrekt worden aan de politiek-bestuurlijke verantwoordelijke. Het gebruik hiervan wordt verder gestimuleerd.

Medio 2014 is binnen alle betrokken ministeries een dergelijke uniforme systematiek ingericht. Bovendien wordt in de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarverslagen van de ministeries over 2013 expliciet aandacht besteed aan de onderkende frauderisico's en de maatregelen die zijn of worden ingezet om deze risico's te beheersen.

2. Basisregistraties en informatiepositie op orde

Uitvoeringsdiensten dienen er op ingericht te zijn om fraude te kunnen signaleren en op te sporen. Het kabinet gaat daarom door met het verbeteren van de beschikbaarheid en juistheid van informatie in basisregistraties, zodat beoordelende instanties aanvragen zoveel mogelijk aan de hand van informatie uit een of meerdere basisregistraties kunnen verifiëren en controleren. Bij de uitoefening van het toezicht op regelingen zullen de inzet van risicoprofielen en efficiënte gegevensuitwisseling tussen diensten meer mogelijkheden opleveren om vroegtijdig in te kunnen grijpen bij gevallen van fraude.

Regelingen kunnen prikkels bevatten om bij een aanvraag een andere voorstelling van zaken te geven, wanneer de opgave van een bepaalde woonsituatie, nationaliteit of hoogte van een inkomen meer voordelen oplevert dan de daadwerkelijke situatie. Om ruimte voor misbruik en fraude zoveel mogelijk weg te nemen, moeten beoordelende instanties dit soort informatie kunnen toetsen aan de basisregistraties. Het is daarom zaak om collectieve regelingen waar mogelijk te baseren op informatie waarover de overheid zelf al beschikt en de kwaliteit van basisregistraties naar een zo hoog mogelijk niveau te brengen. De juistheid, volledigheid en beschikbaarheid van informatie is ook cruciaal in de fase van toezicht en opsporing omdat dit de sleutel is om de activiteiten van fraudeurs bloot te leggen en op te kunnen treden.

Verbetering kwaliteit in de basisregistraties

Vanwege het belang van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) als noodzakelijk informatiesysteem voor veel overheidstaken is eind 2011 de kwaliteitsagenda GBA gestart om met name de adresgegevens op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. In de brieven en het debat rond fraude met toeslagen (Kamerstuk 17 050, nr 435) is aangekondigd dat de kwaliteitsagenda versterkt wordt ingezet: de risicoprofielen die zijn ontwikkeld door de gemeenten in relatie tot het inschrijven van personen worden actief gedeeld met alle gemeenten, er komt meer samenwerking in de keten van afnemers van de GBA en de deskundigheid van GBA-ambtenaren wordt bevorderd. PM BZK maatregelen die volgen uit SGO-3

Instelling van een centraal aandeelhoudersregister

Rechtspersonen zijn onmisbaar in het handelsverkeer, maar worden ook gebruikt en misbruikt om illegale activiteiten te verhullen of crimineel vermogen wit te wassen. Dit kan grote maatschappelijke schade veroorzaken. Om hier effectief tegen op te treden moeten toezichthoudende en handhavende instanties kunnen beschikken over zoveel mogelijk relevante informatie. Dit heeft geleid tot het kabinetsbesluit tot de instelling per 1 januari 2015 van een centraal aandeelhoudersregister. Dit heeft betrekking op de registratie van aandelen op naam in besloten of niet-beursgenoteerde naamloze vennootschappen. Het register biedt geautoriseerde publieke diensten de mogelijkheid eenvoudig vast te stellen wie de aandeelhouders van een BV zijn en welke aandelen (in welke rechtspersonen) bepaalde personen hebben.

Inrichting van een verwijzingsportaal bankrekeningen

Bij het opsporen van fraude en het afpakken van criminele winsten is het essentieel dat bankgegevens van fraudeurs tijdig, volledig en op een direct verwerkbaar digitale wijze bij de politie en de Bijzondere Opsporingsdiensten beschikbaar zijn. Het gaat hier immers om sporen van verdachten in de systemen van banken. Er worden momenteel al stappen gezet in de digitale uitwisseling van financiële informatie tussen banken en opsporingsdiensten. Dat levert aan beide kanten een enorme besparing in tijd en geld op. Wat nog ontbreekt is een verwijzingsportaal waarmee in het kader van het toezicht en de opsporing kan worden nagegaan welke bankrekeningen een persoon op zijn naam heeft staan. Op dit moment moeten bij financiële onderzoeken en rechtshulpverzoeken alle banken aangeschreven worden om na te kunnen gaan bij welke instellingen een persoon bankrekeningen heeft. Een dergelijke faciliteit is ook van belang voor de verificatie door de Belastingdienst bij het koppelen van een BSN aan één bankrekeningnummer. In het voorjaar van 2014 zal op basis van een onderzoek naar de technische aspecten en het juridisch en financieel kader worden besloten over het al dan niet inrichten van het verwijzingsportaal bankrekeningen.

Gegevensuitwisseling

Een belangrijke manier om fraude te voorkomen, ontdekken en bestraffen is het delen van gegevens of indicatoren voor mogelijke fraude die de overheid of andere organisaties beschikbaar hebben. Het is cruciaal om (*realtime*) informatie te kunnen uitwisselen en in te kunnen grijpen. Het delen van gegevens heeft ook een preventieve functie. In veel gevallen kunnen verdachte gegevens worden gesignaleerd en kan een overtreding al 'aan de digitale poort' worden voorkomen. Dit geldt zowel voor individuele overheidspartijen als voor de gehele keten van instanties. Het is daarom zaak de mogelijkheden van gegevensuitwisseling en daarmee controle vooraf optimaal te benutten.

Er wordt ingezet op verdere verbetering van de mogelijkheden voor gegevensuitwisseling. Hierbij worden twee sporen gevolgd:

- Ten eerste wordt van een viertal casussen (gefingerde dienstverbanden, faillissementsfraude, identiteitsfraude en notoire fraudeurs/subjectgerichte fraudebestrijding) geïnventariseerd aan welke gegevensuitwisseling behoefte is. Vervolgens worden waar mogelijk en opportuun belemmeringen weggenomen, zonodig met wettelijke maatregelen. Daarbij worden ook de *best practices* betrokken die in de vorm van privacyprotocollen en daarmee vergelijkbare arrangementen

voor al bestaande vormen van gegevensuitwisseling in bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden zijn ontwikkeld.

- Ten tweede wordt voor generieke knelpunten die alleen met wetgeving zijn op te lossen een verkenning uitgevoerd naar een kaderwet voor de gegevensuitwisseling op het bredere terrein van fraudebestrijding, in plaats van de noodzakelijke wijzigingen van specifieke wetten. Het kan hierbij gaan om zowel toezicht, handhaving als opsporing, inclusief de mogelijkheden om op verkennende wijze fraudepatronen te onderkennen. Daarbij worden ook de opgedane ervaringen betrokken bij wetgeving die op dit punt al tot stand is gekomen, zoals de Wet tot wijziging van de Wet Suwi en andere wetten aangaande gegevensuitwisseling en het effectief gebruik van binnen de overheid bekend zijnde gegevens (Kamerstukken 33579).

Geheimhouding, verschoningsrecht en fraudebestrijding

P.M. (nog onderwerp van intern beraad)

- tekst met laatste stand van zaken m.b.t. medisch beroepsgeheim (VWS)
- tekst over belemmeringen die geheimhouding/verschoningsrecht in bredere zin opleveren voor detectie, opsporing en vervolging van fraude (VenJ)

3. Verstevinging bestrijding van onderliggende fraudefenomenen

De meeste fraudefenomenen bevinden zich binnen de beleidsterreinen van de afzonderlijke departementen, en hebben betrekking op bijvoorbeeld een bepaalde regeling, toeslag of voorziening. Een aantal fraudefenomenen is faciliterend van aard: deze maken het mogelijk dat misbruik of fraude wordt gepleegd met collectieve voorzieningen, of zijn soms zelfs onmisbaar voor het kunnen plegen van dergelijke vormen van fraude. Ook individuele burgers en bedrijven kunnen hiervan de dupe worden. Met het steviger aanpakken van deze onderliggende fraudetypen worden twee doelen gediend: het wordt moeilijker om fraude met collectieve voorzieningen te plegen en tegelijkertijd wordt fraude ten nadele van burgers en bedrijven ermee bestreden. Het gaat in het bijzonder om 'gefingeerde dienstbetrekkingen', 'identiteitsfraude' en faillissementsfraude.

Gefingeerde dienstbetrekkingen

Rechtspersonen worden misbruikt om gefingeerde dienstbetrekkingen te creëren en daarmee op verschillende manieren frauduleus te handelen. Hoofddoel is het misbruik maken van voorzieningen waar iemand met een dienstbetrekking recht op heeft. Veelal zitten achter deze vorm van fraude *facilitators* die de fraude organiseren en mogelijk maken. Bij verschillende overheidsorganisaties liggen er kansen voor het opwerpen van barrières en verscherpte risicodetectie. Cruciaal is het zo spoedig mogelijk, liefst *realtime* uitwisselen van informatie en mogelijkheden om aan de hand daarvan in te grijpen. Een scala aan maatregelen tegen dit fenomeen is in voorbereiding of wordt onderzocht. Hieronder vallen:

De introductie van een civielrechtelijk bestuursverbod voor notoire fraudeurs. Het wetsvoorstel civielrechtelijk bestuursverbod is inmiddels aangeboden aan de afdeling advisering van de Raad van State.

- Deze maatregel is op meerdere fraudefenomenen van toepassing;

- Aanpassing van verschillende werkprocessen bij Belastingdienst en UWV wordt onderzocht: aangescherpte risicodetectie bij bestuurders- en aandeelhouderswisselingen; mutatiemogelijkheid in polisadministratie bij geconstateerde fraude; analyseren gebeurtenisberichten van KvK op vermoedelijke fraude met gefingeerde dienstbetrekkingen;
- Introductie van weigeringsgronden voor inschrijving bij de KvK

De Belastingdienst, IND, UWV en Inspectie SZW hebben gegevens naast elkaar gelegd betreffende referenten en dat op basis hiervan diverse personen/bedrijven nader worden onderzocht op fraude. De resultaten worden teruggekoppeld aan de IND met als doel eventuele intrekking van een verblijfsvergunning en het weigeren van bepaalde ondernemingen/personen als referent.

Identiteitsfraude

Identiteitsfraude is modus operandi bij veel verschillende vormen van fraude, net als bij andere vormen van illegale en criminele activiteiten zoals illegale grenspassage, illegale arbeid, mensensmokkel, drugshandel, terrorisme en het witwassen van geld. Identiteitsfraude maakt daders ongrijpbaar en kost behalve de overheid ook burgers en bedrijven veel geld. De stijgende waarde van identiteitsgegevens en het groeiende aantal mogelijkheden om identiteitsgegevens van anderen te bemachtigen maken identiteitsfraude aantrekkelijker voor criminelen. Vooral identiteitsfraude gefaciliteerd door het internet groeit.

Een effectieve aanpak van identiteitsfraude vraagt om een gezamenlijke inspanning van publieke en private sector. Het gaat dan om de uitwisseling van kennis en informatie, om de gezamenlijke inzet en ontwikkeling van slimme technieken en methoden, om de juiste trainingen voor de juiste professionals en om effectieve communicatie met burgers over het voorkomen en herstellen van identiteitsfraude.

Er zijn in publieke en private sector veel initiatieven om de aanpak van identiteitsfraude te verstevigen. Onlangs heeft u een aparte visie van het kabinet op de aanpak van identiteitsfraude ontvangen (**PM referentie Kamerstuk**). Zoals daarin aangekondigd wordt deze visie uitgewerkt in een uitvoeringsagenda aanpak identiteitsfraude, waarover het kabinet uw Kamer voor de zomer van 2014 zal berichten.

Faillissementsfraude

De mogelijkheid om faillissement aan te vragen is een onmisbaar instrument binnen het economische stelsel. Fraude bij faillissementen is een vorm van criminaliteit die datzelfde stelsel ondermijnt. Van wezenlijk belang voor het bedrijfsleven, voor werknemers en voor de belastingbetaler, is dat bij faillissementen zoveel mogelijk middelen in de boedel blijven. Uit de boedel worden immers schuldeisers, waaronder leveranciers en de Belastingdienst, betaald. Hieronder vallen ook voormalige werknemers van failliete ondernemingen, die worden betaald voor geleverde arbeid. Al deze partijen worden slachtoffer als fraudeurs er in slagen middelen aan de boedel van failliete rechtspersonen te onttrekken. Faillissementsfraude is daarmee een fraudefenomeen dat bij uitstek zowel de overheid als burgers en bedrijfsleven raakt. Daarbij komt dat faillissementsfraude vaak samengaat met andere vormen

van fraude, zoals gefingeerde dienstbetrekkingen, uitkeringsfraude en subsidiefraude.

Recent zijn er al meerdere maatregelen getroffen om faillissementsfraude integraal aan te pakken, waaronder de uitbreiding en verbetering van de Garantstellingsregeling Faillissementscuratoren en de inrichting van een centraal meldpunt faillissementsfraude bij de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD). Hier wordt onder meer nog aan toegevoegd:

- Een wetgevingsprogramma met drie fraudeonderdelen: a) het wetsvoorstel civielrechtelijk bestuursverbod met nieuwe mogelijkheden voor de curator en het OM b) het wetsvoorstel strafrechtelijk faillissementsrecht en c) het wetsvoorstel versterking positie curator, waarin de curator fraudebestrijding als nieuwe wettelijke taak krijgt. Het wetsvoorstel civielrechtelijk bestuursverbod en het wetsvoorstel herziening strafbaarstelling faillissementsfraude gaan voor einde van het jaar naar de MR en het concept-wetsvoorstel inzake de versterking van de positie van de curator dit najaar in consultatie.
- Landelijke uitrol van de succesvolle Haagse pilot faillissementsfraude waarbij een fraudesprekuur voor curatoren bij een rechter commissaris (R.C.) faillissementen en vrijgemaakte politie- en vervolgingscapaciteit onder andere leidt tot de opsporing van een aanzienlijk aantal relatief eenvoudige faillissementsfraudezaken die op themazittingen worden afgedaan. Hiervoor is de inzet en medewerking van een faillissements R-C van de Rechtbank, lokale curatoren, de desbetreffende politie-eenheid en arrondissementsparket nodig. Het Functioneel Parket ondersteunt de regioparketten bij de regionale aanpak van faillissementsfraude. Verzamelde best practices worden regionaal onder de aandacht gebracht. Daarbij zal ook aandacht worden gevraagd voor een integrale aanpak van faillissementsfraude in samenwerking met de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst in de regio.
- Versterken van het systeem van Toezicht op Rechtspersonen (TRACK bij Justis) door een vroegtijdige signaleringsfunctie en meer verfijnde risicoprofielen. Het gebruik van risicomeldingen en terugmelding door afnemers wordt afgestemd en curatoren worden snel en vraaggericht bediend.

4. Gerichte aanpak fraudeurs

Een effectieve en gerichte aanpak van fraudeurs vraagt om een verbinding tussen het strafrecht en andere vormen van handhaving, toezicht en nalevingsbevordering, zodat het strafrecht niet geïsoleerd wordt ingezet wanneer andere maatregelen niet helpen ('ultimum remedium'), maar als inzet die is afgestemd met de acties van anderen in de handhavingssketen ('optimum remedium'). Op die manier is er sprake van meer afgestemde en integrale handhaving waarin het strafrecht tijdig en situationeel wordt ingezet. Dit vertaalt zich onder andere in onderstaande maatregelen.

Subjectgerichte aanpak

Waar gelegenheidsfraude voor een groot deel kan worden voorkomen door in te zetten op preventie, is voor de aanpak van beroepsfraudeurs een andere strategie gewenst. Deze groep maakt zich schuldig aan verschillende vormen van fraude, beschikt over de vaardigheden en posities om fraude te plegen en is actief op

zoek naar nieuwe mogelijkheden. Het combineren en analyseren van verschillende gegevensbronnen is nodig om bloot te leggen dat een bepaalde frauduleuze handeling onderdeel is van een breder handelingspatroon, en om zicht te krijgen op de groep personen die met verschillende regelingen fraude pleegt. Ook hier gaat het, in aansluiting op wat bij gegevensuitwisseling is opgemerkt, om verkenning van de mogelijkheden om dergelijke analyses en verkenningen te kunnen uitvoeren. Aan de hand hiervan kan gericht worden opgetreden, zowel in toezicht als op het terrein van opsporing en vervolging. Deze subjectgerichte aanpak wordt in samenwerking tussen onder meer Belastingdienst, politie, FIOD en Openbaar Ministerie opgezet. Om de facilitators van systeemfraude integraal te kunnen aanpakken is recent een combiteam aanpak facilitators binnen de Belastingdienst ingericht.

Integrale afpakteams [PM wordt nog geactualiseerd]

Fraude en andere vormen van criminaliteit mogen niet lonen, en geld dat langs illegale of onregelmatige weg is verkregen moet worden teruggevorderd en teruggehaald. De afgelopen 1,5 jaar is ervaring opgedaan met aanpak van misbruik met gemeenschapsgeld en het afpakken van crimineel verkregen vermogen met een vergaande en innovatieve vorm van samenwerking tussen politie, OM, Koninklijke Marechaussee, Belastingdienst, FIOD en bestuur op dit terrein: een Integraal Afpakteam. Van het optreden van dit team gaat een krachtige signaalwerking uit: als één overheid wordt zichtbaar opgetreden tegen fout en frauduleus verkregen geld aan. Momenteel wordt bekeken of deze manier van werken verbreed kan worden naar andere regio's in het land. De betrokkenheid en inzet van het lokale bestuur is onontbeerlijk voor het slagen van een dergelijke opzet. Tevens wordt waar mogelijk samenwerking gezocht met de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI). Hierin werken Belastingdienst, Inspectie SZW, UWV, VNG, Divosa, SVB, politie en Openbaar Ministerie samen met als doel belasting- en premiefraude, uitkeringsfraude en illegale tewerkstelling aan te pakken.

Verbetering instrumentarium

Het is van belang dat het instrumentarium voor terugvorderen en terughalen van illegaal verkregen voordeel zo efficiënt en breed mogelijk kan worden ingezet. Een blijvende inspanning om te streven naar verbeteringen in dit instrumentarium is onontbeerlijk. Er wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om ten behoeve van het terugvorderen en terughalen de bestuurlijke boete met een ontnemingscomponent ruimer in te zetten. In samenspraak met de Rechtspraak wordt bezien hoe in het kader van de mogelijkheden die de nieuwe gebiedsindeling van de rechtspraak biedt een snelle en specialistische behandeling van de complexere ontnemingszaken kan worden bereikt.

Terugvorderen en terughalen in het buitenland(OCW + SZW) [PM WORDT NOG AANGEPAST NAV FICHE OCW]

Extra maatregelen om met meer kracht terug te vorderen cq af te pakken op wanbetalers in het buitenland.

Aanpak horizontale fraude [PM wordt nog aangepast]

In het Inrichtingsplan van de Nationale Politie is een totale capaciteit voor Financieel-economische criminaliteit (FinEc) voorzien van 1.156 fte. De opsporing van financieel-economische criminaliteit is belegd zowel op regionaal als landelijk

niveau. Een deel van deze capaciteit wordt gericht ingezet ten behoeve van de fraudebestrijding. Binnen de Dienst Regionale Recherche van de eenheden van het korps worden separate FinEc / fraudeteams ingericht. Kerntaken van deze teams zijn in ieder geval het zelfstandig uitvoeren van onderzoeken naar verschillende vormen van (horizontale) fraude. Met de inrichting van deze teams wordt de inzet op het thema fraude op regionaal niveau gewaarborgd. Het landelijk niveau kent ook een uitvoeringsteam dat is belast met zeer complexe fraudezaken. Voor de aanpak van (complexe) fraudezaken kan aan de specialistische fraude-expertise generieke en specialistische capaciteit toegevoegd worden (bijv. digitale expertise).

De nationale politie verricht op dit moment in overleg met het Openbaar ministerie een inventarisatie van de huidige inspanning op het gebied van horizontale fraudebestrijding, om in combinatie met de uitkomsten van het nationaal dreigingsbeeld, tot een vaststelling te komen van de specifieke vormen van fraude die – binnen de bestaande kaders – aangepakt zullen worden.

V – Budgettaire consequenties

De maatregelen die in dit actieplan worden aangekondigd, zijn door de betreffende departementen van dekking voorzien. Voor zover maatregelen nog onderwerp zijn van nader onderzoek, zal bij dit onderzoek ook de financiële effecten in beeld gebracht worden, waar nodig via business cases.

VI - Tot slot

Fraude zal nooit volledig uitgebannen kunnen worden, maar het kabinet wil de mogelijkheden tot fraude zo veel mogelijk beperken, de fraudebestendigheid van beleid en regelgeving vergroten en het gezamenlijke optreden van overheidsdiensten bij fraudegevallen flink verstevigen. Ik ben ervan overtuigd dat deze doelstellingen met het hierboven beschreven pakket aan maatregelen een forse nieuwe impuls kunnen krijgen.

De voortgang en resultaten van de maatregelen zullen goed worden gemonitord. De diverse bewindslieden zullen de Kamer op de gebruikelijke manier –via de departementale jaarverslagen en andere reguliere rapportages- informeren over de stand van zaken op de onderscheiden beleidsdomeinen. Daarnaast zal de Kamer eenmaal per jaar worden geïnformeerd over de voortgang en de stand van zaken van de rijksbrede anti-fraudestrategie.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten

Bijlage

1. Sociale voorzieningen

Het draagvlak voor onze sociale zekerheid brokkelt af als fraude en misbruik onbestraft blijven. Solidariteit impliceert dat alleen een beroep wordt gedaan op publieke middelen en de sociale zekerheid als dat strikt noodzakelijk is. Op 4 oktober jl. is uw Kamer reeds geïnformeerd over de maatregelen die de minister en staatssecretaris van SZW nemen op het terrein van fraude, handhaving en naleving.³

Een aantal maatregelen is inmiddels al in van kracht, zoals het feit dat met de inwerkingtreding van de Fraudewet per 1 januari 2013 onrechtmatig verkregen voordeel en boetes altijd moeten worden (terug)betaald. De aangiftegrens bij fraude met uitkeringen is tevens verhoogd van 10.000 naar 50.000 euro, zodat in meer gevallen effectiever bestuursrechtelijk kan worden opgetreden. Ook is preventieve stillegging van bedrijven bij overtreding mogelijk gemaakt.

Overige maatregelen richten zich op de preventie van fraude en misbruik van sociale voorzieningen, het intensiveren van de handhaving en betere samenwerking in de keten en daardoor verhogen van de pakkans:

Intensivering handhaving

- Inzet van meer mensen bij UWV, de SVB en Inspectie SZW. De capaciteit bij UWV, de SVB en Inspectie SZW wordt de komende vier jaar uitgebreid met jaarlijks 260 fte, waarvoor cumulatief 100 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld. Deze 260 fte gaan zich richten op het handhaven van de regelgeving. De verwachte opbrengst van deze uitbreiding is naast een eerlijker systeem (misbruik wordt bestraft), een financiële netto opbrengst van naar verwachting 189 miljoen euro.
- Het wetsvoorstel *Fraudeaanpak door bestandskoppelingen*⁴, dat op 1 oktober jl. door de Eerste Kamer is aangenomen, legt de wettelijke basis voor het instrument Systeem Risico Inventarisatie (SyRI). Hiermee kunnen, in het kader van integraal overheidsoptreden in een samenwerkingsverband, bestanden van gemeenten, UWV, SVB, Inspectie SZW en Belastingdienst worden gekoppeld. Zo kan op basis van risicoanalyses worden bepaald bij welke personen of bedrijven het grootste risico op regelovertreding aanwezig is.

Betere ketensamenwerking en verhogen pakkans

- Inzet interventieteams op landelijke thema's met hoog frauderisico. Hierin werken Belastingdienst, Inspectie SZW, UWV, VNG, Divosa, SVB, politie en Openbaar Ministerie samen met als doel belasting- en premiefraude, uitkeringsfraude en illegale tewerkstelling aan te pakken. In het kader van het verbeteren van de effectiviteit van de samenwerking in dit samenwerkingsverband wordt ingezet op themagerichte samenwerking, bijvoorbeeld rond de thema's: (notoire)

³ Verwijzing TK Brief 'Fraudeaanpak, naleving, handhaving', kamerstuk etc etc

⁴ Wetsvoorstel tot wijziging van de Wet SUWI en enige andere wetten in verband met fraudeaanpak door gegevensuitwisselingen en het effectief gebruik van binnen de overheid bekend zijnde gegevens (33 579).

overtreders en schijnconstructies.

- In het reeds genoemde wetsvoorstel *Fraudeaanpak door bestandskoppelingen* wordt een wettelijke basis gelegd voor een aantal nieuwe bestandskoppelingen. Zo wordt onder meer geregeld dat het ministerie van Buitenlandse Zaken gegevens over gedetineerden in het buitenland mag verstrekken aan uitvoerders in de sociale zekerheid. Daarnaast wordt geregeld dat informatie over gastouders gekoppeld kan worden aan bijstandsgegevens.
- De Sociale verzekeringsbank heeft de controles van klanten in het buitenland geïntensiveerd, waarbij extra wordt gelet op zaken als de verblijfsduur en verzwegen vermogen in de vorm van onroerend goed.
- Begin 2012 is het programma *Aanpak Malafide Uitzendbureaus* gestart **PM VERWIJZING NAAR BRIEF**. Uw Kamer is bij brief van 18 maart 2013⁵ bericht dat de Inspectie SZW natuurlijke persoon/feitelijk leidinggevende (financieel) gaat aanpakken. Door deze personen naast de rechtsvorm te beboeten, kan de fraudeur een boete niet meer ontlopen door het bedrijf failliet te laten gaan. De eerste boeterapporten tegen feitelijk leidinggevendenden zijn inmiddels opgemaakt.
- Uw Kamer is op 11 april 2013 het actieplan *Bestrijden van schijnconstructies* aangeboden⁶. Sommige werkgevers passen schijnconstructies toe om wet- en regelgeving te omzeilen. Dit is ongewenst want het leidt tot oneerlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden. Ongewenst voor werknemers, omdat het leidt tot verdringing, onderbetaling en soms zelfs uitbuiting. Ongewenst voor ondernemers omdat er geen gelijk speelveld meer is om op te ondernemen. En ongewenst voor de overheid vanwege het mislopen van premies en belastingen en het betalen van extra uitkeringslasten als werknemers als gevolg van oneerlijke concurrentie worden ontslagen. Op dit moment werken wij door samenwerking in de keten met betrokken partijen, waaronder sociale partners, Algemene Bond Uitzendondernemingen (ABU), Kamer van Koophandel, Openbaar Ministerie, IND en Regionale Centra Fraudebestrijding, UWV, Inspectie SZW en andere ministeries aan de aanpak van schijnconstructies. Centraal in de aanpak staat het aanpakken van schijnzelfstandigheid, het tegengaan van ontduiking van minimumloon, het aanpakken van ontwijking van premieafdracht en het tegengaan van ontduiking van cao's. Ook is er binnen het *Actieplan bestrijden van schijnconstructies* een werkgroep opgezet tussen de bovengenoemde partijen om over en weer informatie uit te wisselen die noodzakelijk is voor een effectieve handhaving. Dit najaar ontvangt uw Kamer informatie over de voortgang.

Preventie

- Samen met UWV, SVB en gemeenten wordt de bestaande voorlichting tegen het licht gehouden en wordt gekeken waar deze begrijpelijker, inzichtelijker en eenvoudiger kan.
- De campagne *Voorkom problemen. Weet hoe het zit* wijst burgers en werkgevers op hun rechten en plichten. Deze campagne wordt verbreed.

⁵ Kamerstukken II 2012/13, 17 050, nr. 427.

⁶ Kamerstukken II 2012/2013, 17 050, nr. 428.

Er zal ook worden voorgelicht over het naleven van de arbeids- en re-integratieverplichtingen (de zogenaamde inspanningsplicht: de plicht om je in te spannen om werk te vinden, te aanvaarden en te behouden).

- Ter bevordering van het zelfreinigend vermogen en toezicht van branches is een registratieplicht ingevoerd bij de Kamer van Koophandel voor ondernemingen die arbeidskrachten ter beschikking stellen. De Inspectie SZW heeft daarnaast in samenwerking met brancheorganisaties 'zelfinspectie tools' ontwikkeld.
- Handhaving staat of valt met vakbekwaamheid van de uitvoerders. Met het in 2012 ingezette project *Impuls vakmanschap* wordt op het verder professionaliseren van de klantmanagers bij gemeenten ingezet door het ontwikkelen van competenties en het vergroten van kennis en vaardigheden. Door het combineren van het project Nabij en Streng, de actualisatie van Handhaving in de keten (Divosa-academie), de werkwijzer Handhaving (Vakmanschap) en de werkwijzer Manager en Handhaving van het LKC ontstaat één handhavingaanpak waarbij borging van kennis en vaardigheden plaatsvindt. Hierdoor wordt handhaving binnen de dienstverlening vanzelfsprekend en wordt bovendien de aanpak kwalitatief beter en gestandaardiseerd.

2. Toeslagen en fiscaliteit

Bij brief van 10 mei 2013 heeft de staatssecretaris van Financien, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Veiligheid en Justitie, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Wonen en Rijksdienst diverse aanvullende maatregelen aangekondigd om systeemfraude met toeslagen tegen te gaan. De aard van deze maatregelen is zoveel mogelijk preventief. Zij grijpen in een zo vroeg mogelijk stadium aan vanuit de overweging dat fraude en criminaliteit niet mogen lonen. Als er geen sprake is van gerechtvaardigd vertrouwen zal fraudebestrijding adequaat worden opgepakt. Het betreft hier zowel zorg-, huur- als kinderopvangtoeslagfraude.

Overzicht belangrijkste maatregelen:

- De beslistermijn voor het toekennen van toeslagen om aanvragen met een verhoogd fraude-risico te kunnen behandelen wordt verlengd en de weigeringsgronden voor het uitbetalen van voorschotten worden uitgebreid, bijvoorbeeld voor gevallen waarbij er onvoldoende gegevens bekend zijn of waarbij er twijfel is over iemands adres.
- Binnenkort kan bij medeplichtigen, doen plegers en ook een bestuurlijke boete worden opgelegd bij fraude met toeslagen
- Uitbreiding van aansprakelijkheidsstelling bij uitbetaling van toeslagen aan derden.
- Om onder meer carrouselfraude te bestrijden, wordt het opzettelijk niet betalen op aangifte strafbaar gesteld
- Ook komt er een vergrijpboete voor het opzettelijk indienen van een onjuiste voorlopige teruggave Inkomstenbelasting
- Depotplicht voor niet-gecertificeerde uitzendbureaus+ stortingsplicht

- inlener i.c.m. boete en aansprakelijkheid
- Aansprakelijkheid van derde op wiens bankrekening teruggaaf IB/OB is uitbetaald
 - Om de facilitators van systeemfraude integraal te kunnen aanpakken is recent een combiteam aanpak facilitators binnen de Belastingdienst ingericht.
 - Bij de Douane zijn twee fraudeteams geformeerd op het gebied van Douane en Accijns.

3. Studiefinanciering

Fraude in de studiefinanciering wordt zoveel mogelijk voorkomen en waar nodig actief bestreden. Bij het bestrijden wordt door DUO een mix van maatregelen ingezet, waarbij door een gelaagde inzet een maximaal resultaat wordt bereikt. De eerste aanzet is het via voorlichting en communicatie beïnvloeden van de doelgroep om *compliance* te stimuleren. De volgende stap is het treffen van feitelijke maatregelen om misbruik en fraude te onderkennen, te corrigeren en te sanctioneren.

Om de mogelijkheden tot fraude en misbruik zoveel mogelijk te beperken, bestaat er een uitgebreid controlesysteem. Per onderdeel van de studiefinanciering voert de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) controles voorafgaand aan de toekenning uit, controles tijdens de toekenningperiode en controles achteraf. Voor het bepalen van het recht op studiefinanciering wordt zoveel mogelijk uitgegaan van gegevens verstrekt door overheidsinstanties en onderwijsinstellingen (basisregistraties). Wanneer deze gegevens niet voor de volledige 100% betrouwbaar zijn, wordt fraude en misbruik 'geïmporteerd'. Wanneer gegevens niet beschikbaar zijn bij overheidsbronnen, worden de gegevens bij de burger zelf opgevraagd.

De werking van het controlesysteem wordt bewaakt. Indien daar aanleiding toe is, wordt de specifieke controles aangepast. Daarnaast is er ook aandacht voor het voorlichtingsbeleid (preventieve werking) en sanctiebeleid (repressie). In het jaarverslag van OCW wordt gerapporteerd over de risico's met een financieel beslag van meer dan € 2,5 miljoen.

Overzicht belangrijkste maatregelen:

De afgelopen periode is of wordt de aanpak op een aantal onderdelen versterkt, waarvan de belangrijkste worden hieronder genoemd.

- Aanpak misbruik uitwonendenbeurs. DUO voert sinds 2010 huisbezoeken uit om te controleren of een student inderdaad op het door hem opgegeven GBA-adres woont. Studenten worden geselecteerd op basis van een risicoprofiel. In 2012 en 2013 blijkt circa 50 procent van de gecontroleerde studenten niet op het aangegeven adres te wonen.
- Eenoudertoeslag. Er wordt intensiever gecontroleerd of er sprake is van eenoudergezin (eenoudertoeslag) of dat er toch een partner is.
- Meeneembare studiefinanciering. Met Nederlandse studiefinanciering kan er in het buitenland worden gestudeerd. Naar aanleiding van enkele recente

fraudegevallen met gefingeerde inschrijvingen bij instellingen in het buitenland worden de controles uitgebreid.

- Debiteuren in het buitenland. Oud-studenten die hun studieschuld niet terugbetalen en zich (in het buitenland) onzichtbaar houden voor de Nederland overheid worden opgespoord en tot betaling aangezet. Maatregelen zijn getroffen (zie ook Kamerstuk 24724 nr. 119).
- Fraude door EU-studenten. EU-studenten kunnen Nederlandse studiefinanciering ontvangen wanneer ze migrerend werknemer zijn. Soms wordt er niet daadwerkelijk gewerkt en is men in dienst bij fake-bedrijfjes (gefingeerd werknemerschap). De controle hierop wordt in samenwerking met andere overheidsorganisaties aangescherpt.

4. Zorg

Fraude en oneigenlijk gebruik in de zorg tasten de betaalbaarheid van ons zorgstelsel aan en bedreigen de solidariteit. Bestrijding van fraude en de aanpak van oneigenlijk gebruik van zorg zijn daarom een prioriteit in het beleid. Zowel op het gebied van de langdurige zorg, de maatschappelijke ondersteuning als de curatieve zorg zijn en worden veel acties in gang gezet om fraude en oneigenlijk gebruik terug te dringen of te voorkomen. De maatregelen die genomen zijn, en nog genomen zullen worden, zijn gericht op het voorkomen alsmede het opsporen en bestrijden van fraude en oneigenlijk gebruik, zodat de financiële middelen die voor de zorg bestemd zijn ook komen waar ze horen, namelijk bij de zorg voor de patiënt of cliënt die deze zorg nodig heeft. Dit vergt een sluitende keten waarbij de samenhang tussen preventie, toezicht, opsporing en strafrechtelijke vervolging geborgd is door een intensieve samenwerking tussen alle betrokken partijen. Een intensivering van de opsporing alleen zal onvoldoende bijdragen aan een effectieve bestrijding van oneigenlijk gebruik en fraude in de zorg. De minister en staatssecretaris van VWS hebben op 16 september 2013 aan uw Kamer hun plan van aanpak voor fraudebestrijding in de zorg gestuurd⁷. Daarin zijn de volgende maatregelen aangekondigd:

- Het versterken opsporingsfunctie in de zorg door extra fte vanaf 2014.
- De start van een Expertisecentrum Zorgfraude Bestrijding (samenwerking tussen Belastingdienst, CIZ, ZN, FIOD, OM, IGZ, VWS, I-SZW, NZa) per 1 oktober 2013
- Het aanscherpen wettelijke bevoegdheden en sanctiemogelijkheden van toezichthouders in wet- en regelgeving. Hierbij wordt waar nodig ook gekeken naar mogelijkheden van het doorbreken van het medisch beroepsgeheim bij (ernstige) vermoedens van fraude.
- Het toetsen van nieuwe wet- en regelgeving en bekostigingssystemen op fraudegevoeligheid voordat deze worden ingevoerd
- Het vergroten van transparantie bij aanbieders, onder andere door vergroten bewustwording en verbeteren administratieve organisatie en interne controle (AO/IC)
- Een Onderzoek naar omvang van fraude en witte vlekken in het systeem door de NZa

In december 2013 wordt een tweede voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer toegezonden.

⁷ TK 2012-1013, 28828 nr. 50

Belangrijk aandachtspunt in de tweede voortgangsrapportage is de voortgang van een aantal ontwikkelingen rond de AWBZ. Om fraude met persoonsgebonden budgetten (PGB-fraude) tegen te gaan is de afgelopen periode ingezet op onder meer een betere informatievoorziening.

- Zo worden personen die voor het eerst een indicatie aanvragen met een voorkeur voor een PGB, gezien door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en wordt door de zorgkantoren allereerst een bewust keuzegesprek gevoerd met deze personen. Bovendien zijn bestaande budgethouders nagelopen.
- In de periode juli 2013 tot eind 2014 zullen de zorgkantoren ca. 30.000 van de in totaal ca.130.000 mensen met een PGB thuis bezoeken. Deze huisbezoeken zijn om na te gaan of cliënten het slachtoffer zijn van fraudeurs of dat de budgethouders zelf fraude plegen.
- Om dit op een effectieve manier te kunnen doen is de capaciteit van de zorgkantoren uitgebreid, en is via Zorgverzekeraars Nederland een gestandaardiseerde manier van werken ontwikkeld en wordt maandelijks kennis gedeeld. Om effectiever op te kunnen sporen en sancties te kunnen opleggen is bij de ISZW een aparte eenheid ingericht en is capaciteit vrijgemaakt.
- Tot slot krijgt personen met een PGB niet langer hun budget contant op hun rekening gestort, maar is een systeem ingevoerd dat vergelijkbaar is met internetbankieren. Op deze wijze kan PGB-fraude eerder en beter worden opgespoord.
- Om resterende knelpunten weg te nemen en om fraudeurs zoveel mogelijk gelegenheid te ontnemen, wordt bovendien gezien hoe een juridisch instrumentarium kan worden ontwikkeld om een PGB te mogen weigeren. Bevoegdheden van zorgkantoren worden uitgebreid om bemiddelingsbureaus effectiever aan te kunnen pakken en de capaciteit in de keten van indicatiestelling, toewijzing, controle, opsporing wordt vergroot.

Daarnaast wordt bij het CIZ een aantal maatregelen genomen om de indicatiestelling voor risicogroepen aan te scherpen.

5. Subsidies en inkomensoverdrachten Economische Zaken

Agentschap NL

Binnen Agentschap NL wordt thans risicogericht handhaven uitgerold. Het systeem van eerste- en tweedelijns handhaving is reeds vergaand operationeel. In de tweede lijn, waar onderzoek naar misbruik en fraude plaatsvindt, en bij de fraudecoördinator is de schakel met het OM belegd. Een ICT-tool zal in dit kader zorgen voor steekproefselectie, registratie van onderzoeksresultaten en inzicht bij bedrijfsbezoeken. Medewerkers hebben een training gehad voor effectiever uitvoeren van controlebezoeken. Periodiek worden de risico's en resultaten van de handhavingsmaatregelen geëvalueerd en, indien nodig, bijgesteld. Door risicoanalyse en handhaving komen de belangrijkste risico's in beeld. Door permanente evaluatie wordt de handhaving steeds gericht.

Nederlandse voedsel- en warenautoriteit

Wederzijdse afspraken over de opsporing, prioriteiten en de afhandeling van opsporingsonderzoeken tussen het FP van het OM, EZ en VWS en de NVWA-Inlichtingen en Opsporingsdienst (IOD) zijn opgenomen in een handhavingsarrangement. Op basis van risicoanalyses die worden uitgevoerd op de verschillende beleidsdomeinen van de NVWA, worden thema's afgeleid die in het handhavingsarrangement worden benoemd. Fraude met (EU-) subsidies is in 2012 aangemerkt als een meerjarige prioriteit van de NVWA-IOD. In vervolg

hierop wordt onderzoek naar geldstromen en financiële fraude, waaronder subsidiefraude, in 2013 en 2014 meegenomen in de verdere ontwikkeling van het Domein Gericht Inwinnen. Dit is een thematische, geïntegreerde en cyclische aanpak met een doorlopende inspanning op de verschillende domeinen met als doel een permanent en actueel beeld van (fraude)risico's op de beleidsterreinen van de NVWA, waaronder ook (EU)subsidies.

Om een effectievere en meer geïntegreerde aanpak van fraude op de verschillende vakgebieden te realiseren is al in 2012 de samenwerking op het gebied van afpakken tussen de IOD en andere BOD-en geïntensiveerd. Hiermee wordt ook uitvoering gegeven aan het principe dat misdaad niet mag lonen. BOD-breed wordt ingezet op intensivering van afpakken. Dit levert een jaarlijks groeiend resultaat op. In 2012 is gestart met samenwerking vanuit een expertpool, waarin specialisten op het gebied van afpakken vanuit alle BOD-en en het FP zijn verenigd. Deze samenwerking is in 2013 verder geïntensiveerd. Door versterking van de samenwerking van met het toezicht in de vorm van assistentie, begeleiding en coaching, wordt ook zoveel mogelijk crimineel voordeel afgepakt in inspectieonderzoeken en bij de bestuurlijke handhaving. Tot slot spant de IOD zich in om waar mogelijk vermogensbestanddelen in een zo vroeg mogelijk stadium te detecteren en veilig te stellen ten behoeve van afpakken en vooral ten behoeve van de belangen van slachtoffers.

Dienst Regelingen

Voor de Europese subsidies is in EU-regelgeving nauwkeurig vastgelegd welke werkzaamheden in dit kader door DR moeten worden verricht en op welke wijze dit dient te gebeuren. Voor de uitvoering van andere taken wordt ingezet op programmatisch handhaven. NVWA voert administratieve nacontroles uit bij ondernemingen die verrekeningen hebben ontvangen uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF). Gesignaleerde risico's worden afgedekt door 100% administratieve controles op alle ontvangen steunaanvragen. Deze controles dienen ter vaststelling dat aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden is voldaan. Daarnaast worden aan de hand van een steekproef (deels aselekt en deels risicoanalyse) op een percentage van de aanvragen of totaalbedrag voor steun controles ter plaatse uitgevoerd. Dit percentage wordt verhoogd als belangrijke onregelmatigheden worden geconstateerd. Onregelmatigheden ((on)opzettelijke handelingen die leiden tot negatieve gevolgen voor Europese fondsen) moeten worden vastgelegd in een onregelmatigheidsregister. Onregelmatigheden vanaf € 10.000 moeten worden gemeld bij de Europese Commissie (EC). Omdat de EU-verordeningen voldoende mogelijkheden bieden om misbruik aan te pakken is slechts in een beperkt aantal gevallen aanleiding voor een strafrechtelijk vervolg.